

DATAOMBUDSMANNENS BYRÅ

IDENTITETSSTÖLD, VAD ÄR DET?

Uppdaterad 27.07.2010

www.tietosuoja.fi

VAD ÄR IDENTITETSSTÖLD?

DIN IDENTITET KAN MISSBRUKAS

Du upptäcker att plånboken är borta och misstänker att den blivit stulen. "Det kunde ha varit värre", tänker du när du kommit över den första chocken. "Där fanns ju inte mer än tjugo euro. Lite jobbigt blir det förstås att skaffa nya kort." Men inom en vecka börjar du till din förvåning få räkningar för videoapparater och kameror som du aldrig har köpt.

Du ringer till affärerna och får då höra att någon förra veckan har handlat en videoapparat, en kamera och en cd-spelare med ditt bankkort, och att alla uppgifter då var i sin ordning. Efter ett tag kommer det fram att ditt kort har använts för en mängd mindre inköp. Några veckor senare får du kravbrev på posten där man hotar med indrivning för att du inte har betalat dina inköp enligt överenskommelse.

Det går upp för dig att de här obefogade räkningarna måste ha ett samband med den försvunna plånboken. Någon har använt dina kort och dina personuppgifter som finns på dessa för att köpa olika varor och tjänster; en del av inköpen har betalats med ditt kort medan en del fortfarande är obetalda. Du har blivit offer för stöld och missbruk av identitet.

Vad innebär missbruk av identitet?

Din identitet berättar vem du är. Identiteten fastställs utifrån till exempel namn, personbeteckning, olika kortnummer samt användarnamn och lösenord till konton och tjänster. Personbeteckningen är grunden för vars och ens identitet. Din identitet kan utsättas för missbruk. Någon kanske stjälar din plånbok och därmed dina identifikationsuppgifter, och kan följaktligen ge sig ut för att vara du, uträtta ärenden i ditt namn samt använda dina rättigheter och konton. I dagens läge stjäls och missbrukas identitetsuppgifter allt oftare i olika datanät, i värsta fall miljontals åt gången. Det betraktas i allmänhet som ett brott att utnyttja någon annans identitet till egen fördel.

Om någon missbrukar din identitet kan detta vålla dig en hel del bekymmer och besvär. Oftast är det pengar du förlorar, men kanske ännu viktigare är att du kan förlora din goda kreditvärdighet eller liknande, kanske till och med ditt rykte. Försummelse och även brott kan registreras under ditt namn i olika register, och då framstår du som en svindlare i dessa. I värsta fall kan det finnas felaktiga uppgifter om dig i många register, och du kan bli bedömd och beslut kan fattas på fel grunder i alla dessa sammanhang. Det kan dröja länge innan du får dina registeruppgifter rättade, eftersom du ju inte ens vet vilka alla register som innehåller felaktiga uppgifter om dig.

Du kan alltså lätt bli bestulen på din identitet, men du kan också enkelt minska risken för att råka ut för identitetsmissbruk. Först måste du dock känna till genom vilka uppgifter du kan identifieras samt hur du ska hantera och förvara dina identitetsuppgifter, till vem du kan överlåta dem och hur du till exempel ska förstöra dokument som innehåller sådana uppgifter. Det viktigaste verktyget för någon som försöker missbruka en identitet är personbeteckningen, så hantera den omsorgsfullt och ge inte ut den i onödan.

AGERA SMART OCH SNABBT

Här får du några råd om hur du kan minska riskerna för att dina identitetsuppgifter missbrukas, hur du kan avslöja eventuella missbruk samt vad du ska göra om du misstänker att din identitet har missbrukats:

1) Minska risken för att dina identitetsuppgifter blir kända

- Du kan förhindra att dina identitetsuppgifter kommer till allmän kännedom i onödan genom att uppge dem endast om det är nödvändigt. Detta gäller till exempel din personbeteckning.
- Ge inte heller dina sekretessbelagda identitetsuppgifter till andra, om du inte kan lita på dem. Förvissa dig alltid om att andra hanterar dina uppgifter på ett säkert sätt; det har du full rätt till.
- Förvara omsorgsfullt alla kvitton, blanketter och andra dokument där dina personuppgifter förekommer.
- Bär inte med dig lösenord eller andra koder om du inte behöver dem, och förvara dem åtminstone inte på samma ställe som dina kort.
- Bär inte med dig onödiga kort eller identitetshandlingar. I synnerhet på resor ska dessa behandlas varsamt.
- Överlåt inte kreditkortsuppgifter eller andra betalningsuppgifter till okända personer, framför allt inte i en nätaffär eller per telefon. Uppge inte heller dina identitetsuppgifter i onödan på enkäter, beställningsblanketter eller registreringsblanketter, i synnerhet inte över internet.
- Besvara inte suspekta e-postmeddelanden där man frågar efter dina personuppgifter.
- Handla endast på tillförlitliga och säkra handelsplatser på internet.

2) Gör dina identitetsuppgifter oanvändbara för tjuvar

- Använd alltid när det är möjligt kryptering när du hanterar dina sekretessbelagda identitetsuppgifter över nätet.
- Förstör noggrant sådana dokument som innehåller dina identitetsuppgifter när du inte längre behöver dem.
- Släng inte kvitton som du får från affärer, banker, automater eller liknande ställen i papperskorgen, om de innehåller dina identitetsuppgifter. Ett enkelt sätt att minska risken för identitetsstöld är att betala kontant.
- Förstör disketter och andra databärare noggrant när du inte längre behöver dem. Om de ska tas i bruk på nytt någon annanstans bör du se till att du säkert har raderat dina personuppgifter från dem.

3) Kontrollera dina kredit- och betalningsuppgifter regelbundet och agera snabbt om du misstänker att någon missbrukat din identitet

- Gör vad du kan för att så snabbt och effektivt som möjligt förhindra att dina uppgifter kan missbrukas ytterligare.
- Utred alla oklarheter i dina betalningsuppgifter omedelbart.
- Kontrollera oklara kostnader för telefoni och övrig kommunikation omedelbart.
- Oklarheter i kreditvärdigheten ska naturligtvis utredas genast.
- Om din plånbok har försvunnit eller blivit stulen ska du omedelbart meddela dina banker, kreditkorsföretag och motsvarande instanser, makulera dina kort och spärra dina konton.
- Gör en polisanmälan om du blivit offer för stöld.
- Meddela dina viktiga samarbetspartner, serviceproducenter, till exempel tele- och internetoperatörer, att det finns risk för att din identitet missbrukas.

- Om du misstänker att någon har kapat eller annars olovligt kommit över dina koder och lösenord, ska du omedelbart byta dem.
- Om du misstänker att något register innehåller felaktiga uppgifter om dig ska du i första hand vända dig till den registeransvarige. Du kan också kontakta dataskyddsmyndigheterna.